

BOSHLANG'ICH TA'LIM TIZIMINI SIFAT- SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA O'QITUVCHINING MAHORATI

Ahmedova Nigora Muhammadovna

*Farg'ona viloyati, Buvayda tumani 34-umumiy o'rta ta'lim maktabi boshlang'ich
sinf o'qituvchisi.*

Annotatsiya: Maqolada boshlang'ich ta'lim tizimini sifat- samaradorligini oshirishda, boshlang'ich sinf o'qituvchisining mahorati to'g'risida so'z boradi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, kasbiy kompetentlik, o'qitishlilik darajasi, bolalar psixologiyasi, boshlang'ich ta'lim pedagogikasi.

O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni hamda Kadrlar tayyorlash milliy dasturi asosida ta'lim sohasida, xususan boshlang'ich ta'lim sohasida tubdan islohotlar amalga oshirildi. Boshlang'ich ta'limning mazmuni yangilandi, yangi ishlab chiqilgan davlat ta'lim standarti, o'quv dasturlari asosida esa zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalariga asoslangan darsliklar yaratildi. Bugungi kunda zamonaviy pedagoglar tomonidan intensiv usullar-interaktiv metod va didaktik o'yinlar dars jarayonida tadbiiq qilinmoqda. Shu bilan birga boshlang'ich sinf davridanoq o'quvchilarga chet tillarini o'rgatib borish ham keng yo'lga qo'yildi. "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun hamda Kadrlar tayyorlash milliy dasturida ko'zlangan vazifalarni ado etish uchun ta'lim jarayonini ilmiy asoslangan g'oyalar, ya'ni ma'lum bir konsepsiya asosida tashkil qilinishi boshlang'ich ta'limni sifat samaradorligini oshiradi va kutilgan natijalarni beradi. Ta'lim- o'quvchilarga bilim berish, ularni tarbiyalash, rivojlantirish, ko'nikma va malakalar hosil qilish jarayoni, yoshlarni hayotga va mehnatga tayyorlashning asosiy vositasi. Boshlang'ich ta'lim- umumiy o'rta ta'limning dastlabki bosqichi. O'zbekiston Respublikasida boshlang'ich ta'lim 1-4 sinflarni qamrab oladi va

ta'lim oluvchilarga ta'lim berish, ma'naviy va jismoniy tarbiyalash, tafakkurini o'stirishning dastlabki bosqichi. Bugungi kunda boshlang'ich ta'limning sifat va samaradorligini yanada takomillashtirish talab qilinmoqda. Shunga ko'ra boshlang'ich ta'lim oldiga bir qator vazifalar qo'yilmoqda. Bular:

- boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish, o'rganish, o'zlashtirgan bilimlarni qo'llash istagi va ko'nikmalarini shakllantirish;

- boshlang'ich sinf o'quvchilarida yuqori darajada shakllangan bilish jarayoniga, bilish faoliyatiga intilishni kuchaytirish;

Boshlang'ich ta'lim jarayonini rivojlantirishda o'qituvchining kasbiy kompetentligi va o'qitishlilik darajasi, bolalar psixologiyasi, hozirgi zamon boshlang'ich ta'lim pedagogikasi va bu sohadagi ilg'or tajribalar, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim konsepsiyasi va kompetensiyaviy yondashuv asoslarini bilishi boshlang'ich ta'lim sifati va samaradorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Pedagogik mahorat kategoriyasi kasbiy faoliyat nuqtai nazardan kishining individualligini xarakterlaydi. O'qituvchining mahorati insonparvarlik, bolalar bilan ishlash jarayonida mavzuni to'liq tushuntira olishi, kuzatuvchanlik, to'g'ri muomila qila olishi, kelajakni ko'ra bilishi, nutq malakasi, mimik va pantamimik ifodaliligi, qanday holat bo'lishidan qat'iy nazar o'z hissiy holatini boshqara olishi bu o'qituvchining mahoratini ifodalaydi.

Bizning ta'lim tizimimizda ta'lim va tarbiya birgalikda olib boriladi. Bu esa ta'lim sifatini va davomiyligini yahshi ta'minlash uchun xizmat qiladi. "Tarbiya biz uchun yo hayot, yo mamot, yo najot, yo halokat, yo saodat, yo falokat masalasidir", degan edi milliy tarbiyamiz daxolaridan biri A.Avloniy. Hayot, najot, saodatga eltuvchi ish, tarbiyani amalga oshiruvchi zot- o'qituvchidir. Pedagogik mahorat tug'ma iste'dod yoki nasldan- naslga o'tuvchi xususiyat emas, balki uning negizida izlanish va ijodiy mehnat yotadi. Yurtimiz kundan kunga rivojlanib bormoqda biz o'qituvchilar ham zamon bilan hamnafas bo'lishimiz uchun izlanishdan aslo to'xtamasligimiz kerak.

Hayotga endigina qadam qo'yayotgan bolajonlarimizga ta'lim berishda ularning har bir fanni tanishtirish tabiat bilan bog'lash, hayvonlarni sevishni, o'simlik olamiga mehr bilan qarashni va ularni parvarish qilish usullarini o'rgatish, tabiatimizga befarqlik bilan qaramaslikni, tozalikga rioya qilishni, odob ahloq qoidalarini, kattaga hurmatda, kichikga izzatda bo'lishni o'rgatish yahshi bilan yamoni farqlay olishlari, do'st tushunchasi haqida har xil rivoyatlar hadislardan misollar keltirib ularni o'zlari ishtirokida sahna ko'rinishlari asosida dars jarayonlarini tashkil qilish bu yahshi natijaga erishishning bir pog'onasidir.

Yangi zamonaviy pedagogik texnologiyalardan kompyuterdan, proyektordan, ko'rgazmali plakat, tarqatma materiallar, orqali dars jarayonlarini tashkil etib har bir mavzuga oid o'yinli video roliklar, slaydlardan foydalanib o'quvchilarni har bir to'g'ri bajarilgan ishlarini munosib rag'bat kartochkalari bilan rag'batlantirilib borilishi dars jarayonini tashkilshtirish, guruhlar o'rtasida muzokarali bahsli metodlardan, o'yinlardan foydalanish ham boshlang'ich ta'lim tizimimizning sifat - samaradorligi oshishiga katta hissa qo'shadi.

Dars jarayonida hech bir o'quvchi nazoratdan chetda qolmasligi, pastroq o'zlashtiruvchi o'quvchi bilan darsdan tashqari vaqt oralig'ida qo'shimcha to'garak darslarini tashkil etish har bir o'quvchimizga e'tiborli bo'lib ularning psixologiyasi, temperamenti bilan tanish bo'lishimiz har bir o'qituvchining vazifasi deb bilaman. Oilaviy muhiti bilan tanishib chiqqan holda ota-onalar bilan har doim muloqotda bo'lib turishimiz lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Tolipov O. Umumiy pedagogika Toshkent: 2007-y.
2. Yo'ldashev O. Pedagogika Toshkent: 2008-y.
3. Xasanboeva O. Oila pedagogikasi. Toshkent: 2007-y.
4. Daminov T, Adambekova T. O'yin mashg'ulotlari. Toshkent: 1993-y144
5. Apatova N. V. Maktab ta'limida axborot texnologiyalari. - M., 1994 yil.

6. Selevko G. K. Zamonaviy ta'lim texnologiyasi: darslik. - M .: Xalq ta'limi, 1998.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari to'plami, 2017-yil.
8. S.Matchonov va boshqalar. O'qish darslari. 2007
9. T.G'afforova, Sh.Nurullayeva, Z.Mirzahakimova. "O'qish" kitobi. Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 2-sinfi uchun darslik. "Sharq" nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati. Toshkent. 2016.
10. Babaeva Dono Razzaqovna. "Nutq o'stirish metodikasi". Toshkent. 2009.